

Zezwolenie na pracę

Obywatele Wielkiej Brytanii oraz pozostałych państw Unii Europejskiej nie potrzebują zezwolenia na pracę w Zjednoczonym Królestwie. Pewne ograniczenia dotyczą jednak obywateli Bułgarii i Rumunii.

Obywatele innych krajów nie należących do Wspólnoty Europejskiej mogą być uprawnieni do uzyskania zezwolenia na pracę lub być zatrudnieni w Wielkiej Brytanii jeśli na przykład są wysoce wykwalifikowanymi i pożądanymi specjalistami w jakiejś branży lub są studentami. Pieczęć w Twoim paszporcie jednoznacznie określi, czy możesz pracować w Wielkiej Brytanii. Jeśli nadal nie jesteś pewien co do swoich uprawnień, skontaktuj się z Home Office (Ministerstwo Spraw Wewnętrznych) zanim podejmiesz pracę.

Jeśli pracujesz bez ważnego zezwolenia na pracę możesz być deportowany do swojego kraju i w przyszłości możesz mieć problemy z ponownym wjazdem do Wielkiej Brytanii.

Right to Work in the UK

British citizens and nationals from the European Economic Area (EEA) do not need permission to work in the UK. (Different restrictions apply to Bulgarian and Romanian nationals)

Nationals from outside the EEA may be eligible for a Work Permit or come under another immigration category (for example as a highly skilled migrant, or as a student). Your passport will often be stamped to indicate whether or not you will be permitted to work in the UK. If you are not sure check with the Home Office before starting a job.

If you work without permission you could be removed from the UK and have difficulty returning in the future.

National Insurance Number

Jeśli podejmujesz pracę w Wielkiej Brytanii po raz pierwszy, musisz złożyć wniosek o przyznanie tzw. National Insurance Number (odpowiednik polskiego NIP). Konieczne będzie umówienie się na spotkanie z urzędnikiem w najbliższym Jobcentreplus (urząd pracy znajdujący się w każdym większym mieście) w celu potwierdzenia tożsamości. Na spotkanie

musisz przynieść ze sobą dowód tożsamości (np. paszport) oraz potwierdzenie zatrudnienia. Twój pracodawca pomoże Ci w tym względzie.

National Insurance Numbers

If you are new to the UK and starting work you will need a National Insurance Number. Make an appointment for an "evidence of identity" interview at the nearest Jobcentreplus. These are government offices found in most large towns and cities. You will need proof of your identity (such as a passport) and evidence that you are working. Your employer should help you.

Jobcentre Plus Offices

Urzędy Pracy

	www.jobcentreplus.gov.uk
Axminster	01297 656300
Barnstaple	01271 395300
Bideford	01237 496900
Brixham	01803 356000
Devonport	01752 616200
Exeter	01392 474700
Exmouth	01395 396200
Honiton	01404 403200
Ilfracombe	01271 392100
Kingsbridge	01548 446800
Newton Abbot	01626 325400
Okehampton	01837 673100
Plymouth	01752 618000
Plympton	01752 615800
Sidmouth	01395 396500
Tavistock	01822 636400
Tiverton	01884 703000
Torquay	01803 356000
Totnes	01803 356200

Workers' Registration Scheme

Obywatele ośmiu państw, które wstąpiły do Unii Europejskiej w kwietniu 2004 roku (Polski, Litwy, Węgier, Słowacji, Słowenii, Estonii, Czech i Łotwy) zobowiązani są zarejestrować się w Home Office (Brytyjskie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych) w ramach tzw. Workers' Registration Scheme (WRS). Wyjątek stanowią osoby samozatrudnione, których działalność jest autentyczna i przynosi dochody.

The Home Office 0870 5210224 www.workingintheuk.gov.uk.

Wszystkie niezbędne formularze oraz szczegółowe informacje na temat rejestracji dla obywateli Rumunii i Bułgarii znajdują się na stronie internetowej.

Rejestracji w Home Office musisz dokonać w ciągu miesiąca od podjęcia pracy w Wielkiej Brytanii. Twój pracodawca powinien Ci pomóc w tym względzie. Kiedy Twoje podanie zostanie pozytywnie rozpatrzone otrzymasz kartę rejestracyjną oraz potwierdzenie rejestracji. Koszt rejestracji, w momencie podpisania, to £90.

Workers' Registration Scheme

Nationals of the eight countries that joined the European Union in April 2004 – Poland, Lithuania, Hungary, Slovak Republic, Slovenia, Estonia, Czech Republic, and Latvia – need to register with the Home Office under the Worker Registration Scheme (WRS), unless they are self employed. People who are self employed do not need to register on the WRS as long as their activity is genuine and provides an income.

The Home Office 0870 5210224 www.workingintheuk.gov.uk.

All the details and forms are available on the website as well as details of the restrictions which apply to people from Bulgaria and Romania.

You must register with WRS within 1 month of starting work in the UK. Your employer should be able to help you. When your application has been processed you will be sent a registration card and certificate. Registration cost, at the time of writing, is £90.

Pamiętaj:

- Zrób kopie zapasowe ważnych dokumentów przed ich wysłaniem pocztą
- Zawsze wysyłaj ważne dokumenty przesyłką poleconą ("recorded delivery / to be signed for")
- Udostępniaj swój paszport jedynie prawowitym instytucjom lub osobom. Jeśli nie możesz odzyskać paszportu, natychmiast skontaktuj się z policją.
- Możesz być uprawniony do korzystania z niektórych zasiłków (np. zasiłku mieszkaniowego, rodzinnego, dla osób pracujących) – w tym celu będziesz musieć przedstawić aktualny dowód rejestracji. Jeśli zmienisz pracę, poinformuj o tym Home Office.
- Jeśli przepracowałeś w Wielkiej Brytanii legalnie 12 miesięcy bez żadnych przerw, nie musisz się rejestrować w Home Office. Możesz wtedy uzyskać tzw. pozwolenie na pobyt potwierdzające Twoje prawo do przebywania i pracy w Wielkiej Brytanii.

Remember.

- Take copies of important documents before sending them in the post.
- Send documents by “recorded delivery / to be signed for”.
- Only give your passport to legitimate organisations / individuals. If you cannot get your passport back contact the police immediately.
- You may be entitled to some benefits such as: Housing Benefit, Child Benefit, Working Tax Credit. You will need to have an up-to-date Workers Registration Certificate. Keep it up to date if you change employment.
- Once you have been working legally in the UK for 12 months without a break you will no longer need to register on the WRS. You can then get a residence permit confirming your right to live and work in the UK.

Samozatrudnienie

Obywatele krajów Unii Europejskiej przybywający do Wielkiej Brytanii mogą założyć własną działalność gospodarczą. Jeśli chcesz to uczynić, możesz uzyskać porady oraz wziąć udział w bezpłatnych szkoleniach w:

Self Employment

EEA nationals may come to the UK to establish their own businesses. If you want to set up your own business help, advice and workshops are available free of charge from:

Business Link 0845 600 9966 www.businesslinksw.co.uk

Związki zawodowe

Brytyjskie związki zawodowe z przyjemnością służą pomocą i reprezentują interesy pracowników przybywających zza granicy. Krajowa organizacja zajmująca się sprawami związanymi ze związkami zawodowymi to Trades Union Congress (TUC), który służy pomocą w wyborze właściwego związku zawodowego. Skontaktuj się z:

South West TUC 0117 9470521 southwest@tuc.org.uk
(Południowy Zachód Anglii) www.worksmart.org.uk/unionfinder/

Pamiętaj, może być za późno na zapisanie się do związków zawodowych, jeśli już wpadłeś w kłopoty.

Związki zawodowe mogą również pomóc w zorganizowaniu nauki i kursów szkoleniowych w miejscu pracy, w tym kursów języka angielskiego.

Skontaktuj się z:

TUC Learning Services 01209 611604 ghale@tuc.org.uk

Trade Unions

British trade unions are pleased to represent and support migrant workers. The national body for trade unions is the Trades Union Congress (TUC) and they can give advice on which union to join. Contact:

South West TUC 0117 9470521 southwest@tuc.org.uk
www.worksmart.org.uk/unionfinder/

Remember, it may be too late to join a union after you run into problems.

Unions can also help provide learning and skills training at work, including English courses. Contact:

TUC Learning Services 01209 611604 ghale@tuc.org.uk

Umowa o pracę

Jeśli jesteś zatrudniony, Twój pracodawca zobowiązany jest przekazać Ci pisemną umowę o pracę w ciągu 8 tygodni od czasu podjęcia przez Ciebie pracy. W kontrakcie powinny się znaleźć szczegóły porozumienia zawartego pomiędzy Tobą a pracodawcą, w tym szczegóły płacy, urlopu i zakresu Twoich obowiązków.

Contract of Employment

If you work for an employer you will have a "Contract of Employment". Your employers must give you a written copy of the contract within eight weeks of the time you started employment. This written contract should show details of the agreement between you and your employer including pay, holidays and details of your work.

Pay Slip – "odcinek wypłaty"

Twój pracodawca zobowiązany jest do przekazania Ci tzw. payslip'u za każdym razem, gdy dostajesz wypłatę. Na odcinku muszą znajdować się następujące informacje: Twój National Insurance Number, Twoja płaca, pobrany podatek, potrącenia na ubezpieczenie i inne, np. na poczet zakwaterowania. Jeśli nie dostałeś pisemnej umowy lub odcinka ze wszystkimi wymaganymi informacjami, możliwe jest, że Twój pracodawca postępuje względem Ciebie nieuczciwie.

Pay Slip/Pay Statement

Your employer must give you a pay slip (or wage slip) each time you are paid. The pay slip must show your National Insurance Number, your pay, tax, National Insurance contributions, and any other deductions (money taken away from your pay) e.g. deduction for accommodation. If your employer does not provide a written contract and pay slips it is possible they are being dishonest.

Praca za gotówkę

Pracując bez pisemnej umowy o pracę lub właściwych odcinków wypłaty:

- oszukujesz urząd skarbowy i podlegasz karze,
- nie płacisz składki ubezpieczeniowej i nie jesteś ubezpieczony od wypadków w pracy,
- Twoje prawa pracownicze nie są przestrzegane i tracisz prawo do korzystania z zasiłków społecznych

Proszę ! Nie rób tego!

Working for Cash

Working without a contract or pay slips may mean:

- you are defrauding the tax office and could be prosecuted.
- you are not covered by insurance for accidents at work
- your employment rights are not protected and you lose entitlement to social benefits

Please do not do this!

Minimalna płaca krajowa

Jest ona ustalana przez rząd i każdy pracodawca zobowiązany jest przestrzegać wyznaczonych kryteriów. Minimalna płaca (NMW) od dnia 1. października dla osób powyżej 21-go roku życia wynosi £5.52 na godzinę. Jeśli Twój pracodawca zapewnia Twoje zakwaterowanie i potrąca za nie pieniądze z Twojej wypłaty, musi on przestrzegać wytycznych ustalonych przez „Accommodation Offset”. Kalkulacje są dość skomplikowane, ale możesz je samodzielnie sprawdzić na stronie

www.worksmart.org.uk/minwage_calc.php .

Jeśli wydaje Ci się, że nie otrzymujesz należnego wynagrodzenia skontaktuj się z:

HM Revenue & Customs

0845 6000 678

www.hmrc.gov.uk/nmw/nmw_complaint.htm

National Minimum Wage

The Government sets a National Minimum Wage which employers must pay their workers. The National Minimum Wage (NMW) from 1st October 2007 for people over 21 is £5.52 per hour.

If your employer provides accommodation and deducts this from your pay, the amount that can be deducted is controlled by the “Accommodation Offset”. The calculation is complicated.

There is a website calculator at: www.worksmart.org.uk/minwage_calc.php

If you think you have been underpaid contact:

HM Revenue & Customs

0845 6000 678

www.hmrc.gov.uk/nmw/nmw_complaint.htm

Wynagrodzenia w rolnictwie

Agricultural Wages Order to ustawa regulująca warunki pracy i płacy osób pracujących na roli, lub w przemyśle rolniczym polegającym na zbiorze upraw. Zgodnie z tą ustawą płace w rolnictwie wyższe są od minimalnej płacy krajowej.

Skontaktuj się z Department for Environment, Food and Rural Affairs (DEFRA – Brytyjskie Ministerstwo Rolnictwa) po więcej informacji:

DEFRA Wages Unit: 0845 0000 134

www.defra.gov.uk/farm/working/agwages/index.htm

Agricultural Wages

The Agricultural Wages Order covers pay and conditions for those working on farms and in agricultural industries where a crop or produce is harvested. The Agricultural Wages Order gives better rates of pay than the NMW and better payments for overtime. The Order is complicated. Contact the Department for Environment, Food and Rural Affairs (a Government Department) for more information:

DEFRA Wages Unit: 0845 0000 134

www.defra.gov.uk/farm/working/agwages/index.htm

Urlop płatny

Wszystkie osoby zatrudnione w pełnym lub niepełnym wymiarze godzin, także przez agencję, uprawnione są do otrzymania wynagrodzenia za urlop. Szczegóły płacy powinny być zawarte w Twojej umowie – od października 2007 roku minimalny wymiar urlopu to 28 dni w roku. Masz prawo do 8 dni ustawowo wolnych od pracy i 20 dni (4 tygodni) płatnego urlopu.

Holiday Pay

All employees, full-time, part-time or employed by an agency, are entitled to Holiday Pay. Details of your Holiday Pay should be contained in your written Contract of Employment. From October 1st 2007 the minimum entitlement for Holiday Pay is twenty-eight days per year. This entitles you to the eight Bank Holidays and twenty days (4 weeks) paid leave.

Zasiłek chorobowy

Jeśli jesteś chory i nieobecny w pracy przez więcej niż 3 dni, jesteś uprawniony do otrzymywania zasiłku chorobowego. Jeśli nie ma Cię w pracy przez mniej niż 7 dni, nie potrzebujesz zaświadczenia od lekarza. Jeśli Twoja nieobecność przekracza 7 dni, Twój pracodawca może zażądać zwolnienia lekarskiego. Nie wolno Ci pracować jeśli jesteś chory lub niezdolny do pracy.

Sick Pay

If you are sick and away from work for more than three days you are entitled to Statutory Sick Pay (SSP). You do not need to see your doctor if you are away from work less than seven days. After seven days your employer will probably want a certificate, "sick note", from your doctor. You must not work if you are sick.

Urlop macierzyński

Informacje na temat zasad przyznawania urlopów macierzyńskich są dość skomplikowane, więc jeśli chcesz się dowiedzieć, czy jesteś uprawniona do otrzymywania świadczenia skorzystaj ze strony

<http://tiger.direct.gov.uk/cgi-bin/maternity.cgi> Dowiesz się z niej jakie są Twoje obowiązki i otrzymasz kalendarz ważnych dat związanych z urlopem.

Jeśli nie masz uprawnień do urlopu macierzyńskiego możesz ubiegać się o zasiłek macierzyński w Urzędzie Pracy. Jeśli chcesz uzyskać bezpłatną, obiektywną, a zarazem dyskretną pomoc, skontaktuj się z lokalnym biurem porad obywatelskich (szczegóły kontaktowe znajdziesz powyżej w sekcji dotyczącej mieszkalnictwa).

Maternity Pay / Maternity Leave

Detailed information on these entitlements is beyond the scope of the leaflet. To find out if you are eligible for these benefits, your responsibilities and to get a personalised calendar of key dates use the calculator at:

<http://tiger.direct.gov.uk/cgi-bin/maternity.cgi>

If you are not entitled to Maternity Pay or Maternity Leave you might be entitled to Maternity Allowance from Jobcentreplus. For free, impartial and confidential advice, contact your local Citizens' Advice Bureau (CAB), listed in the Housing section of the Welcome Pack.

Godziny pracy i przerwy

Najczęstszą przyczyną wypadków wśród pracowników – emigrantów jest przemęczenie spowodowane pracą przez zbyt wiele godzin.

- Nie musisz pracować więcej niż 48 godzin tygodniowo, chyba, że chcesz
- Jeśli podpisałeś zgodę na pracę powyżej 48 godzin tygodniowo, możesz się wycofać z tego zobowiązania dając pracodawcy trzymiesięczne wypowiedzenie.
- Dodatkowe zasady określają czas pracy w zawodach związanych z transportem, prowadzeniem samochodu itd.
- Jeśli pracujesz więcej niż 6 godzin dziennie, masz prawo do przynajmniej jednej 20-minutowej przerwy na odpoczynek.

- Pomędzy dwoma dniami pracy musi być przynajmniej 11-godzinna przerwa.
- Nie możesz być zmuszony do pracy przez więcej niż 6 dni w tygodniu.

Working Hours and Rest Breaks

The most common cause of accidents amongst migrant workers is fatigue from working too many hours.

- You do not have to work over 48 hours a week unless you want to.
- If you have signed an agreement to work more than 48 hours a week you can terminate (end) this by giving 3 months notice to your employer.
- Special hours of work rules apply in cases such as transport, driving etc.
- If you work more than 6 hours a day you must have at least one 20 minute rest break.
- There should be a break of at least 11 hours between each day's work
- You should not be forced to work more than 6 days in each week.

Bezpieczeństwo i Higiena Pracy/Wypadki w pracy

Twój pracodawca zobowiązany jest zapewnić Ci bezpieczne miejsce pracy oraz bezpłatne urządzenia i sprzęty zapewniające bezpieczną pracę. Pracodawca nie może z Twojej wypłaty potrącić pieniędzy za obuwie ochronne, kask ochronny itp. Również Twoim obowiązkiem jest pomagać pracodawcy w utrzymaniu bezpieczeństwa w miejscu pracy.

Jeśli przydarzył Ci się w pracy poważny wypadek, który był skutkiem niewłaściwych warunków pracy zagwarantowanych przez pracodawcę, możesz ubiegać się o odszkodowanie. Złożenie wniosku o odszkodowanie jest skomplikowane i najlepiej skorzystać z pomocy związków zawodowych, lub biura porad obywatelskich

Informacje na temat BHP dostępne są w wielu językach na stronie:
www.hse.gov.uk/languages

Health and Safety / Accidents at Work

Your employer has a legal duty to provide you with a safe workplace and to provide all personal safety equipment free of charge. There should be no deductions from your wages for safety boots, hard-hats etc. You also have a responsibility to help your employer maintain a safe workplace.

If you have an accident at work which is serious and it was due to poor conditions provided by your employer you might be able to claim

compensation. Making a claim is very complicated and you will need specialist advice from a Trade Union or Citizen's Advice Bureau (CAB).

Health and Safety leaflets in many different languages are available from: www.hse.gov.uk/languages

Potrącenia z wypłaty

Twój pracodawca może z Twoich poborów brutto potrącić jedynie:

- Podatek oraz opłatę na poczet ubezpieczenia,
- Nadpłatę dokonaną w poprzednich tygodniach,
- Ratę za udzieloną pożyczkę lub wypłatę zaliczkową,
- Opłatę za zakwaterowanie (zgodnie z wytycznymi accommodation offset),
- Sumę uzgodnioną z Tobą na piśmie.

Deductions from Wages

These are the only things your employer is allowed to deduct from your wages:

- Tax and National Insurance.
- An overpayment of wages from previous weeks
- Repayment of an agreed loan / advance payment.
- Accommodation charge (in line with the accommodation offset).
- A deduction agreed with you in writing.

Dyskryminacja w pracy

Istnieją prawne regulacje, zgodnie z którymi masz prawo do pracy bez dyskryminacji ze względu na swoją rasę, kolor skóry, narodowość, pochodzenie etniczne, przynależność religijną, płeć, orientację seksualną, wiek lub niepełnosprawność. Pracownicy chronieni są przed jawną lub ukrytą dyskryminacją na wszystkich etapach zatrudnienia, także po przejściu na emeryturę, lub zwolnieniu.

Discrimination at Work

There are regulations to ensure that you do not suffer discrimination at work on account of your race, colour, nationality, ethnic origin, religious beliefs, sex, sexuality, age or any disability. Workers are protected at all stages of employment, including recruitment and dismissal, against direct and indirect discrimination.

Co zrobić w przypadku, gdy masz problem

Spróbuj porozmawiać ze swoim pracodawcą. W Twojej umowie o pracę mogą się znajdować szczegóły procedur, których musisz przestrzegać, jeśli chcesz złożyć formalne zażalenie.

Jeśli zostałeś zwolniony bezprawnie, możesz przekazać sprawę do sądu pracy w ciągu 3 miesięcy od zwolnienia.

Zasięgnij porady w biurze porad obywatelskich

Skontaktuj się z przedstawicielem swoich związków zawodowych lub zapoznaj się z poradami dotyczącymi prawa pracy na stronie:

www.worksmart.org.uk

What to do if Things go Wrong

Try and speak to your employer. Your contract of employment may include a formal "Grievance Procedure" which you should follow.

If you are dismissed unfairly you may be able to take your case to an Employment Tribunal. This has to be within 3 month of being dismissed.

Seek advice from the CAB

Contact your trade union or look at the TUC employment rights advice on

www.worksmart.org.uk

Pozostałe przydatne kontakty

Other Useful contacts

Health & Safety at Work (wypadki, czas pracy, przerwy)
(accidents, working time, rest breaks)

Health & Safety Executive 0845 3009923

Agencje zatrudnienia w rolnictwie, przetwórstwie spożywczym i
(Employment agencies in Farming, Food Processing, Shell-fishing)

Gangmaster Licensing Authority (GLA) 0845 602 5020

Sądy pracy 0845 795 9775

(Employment Tribunals) www.employmenttribunals.gov.uk/

Informacje na temat zatrudnienia w innych językach

For employment advice in other languages

www.tuc.org.uk/international/index.cfm?mins=288

Praca – przydatne słowa i wyrażenia Working – useful words and phrases	
Ubezpieczenie obowiązkowe National Insurance	Minimalna płaca krajowa Minimum Wage
Podatek dochodowy Income tax	Zarobki tygodniowe Wages
Pay-as-you-earn – podatek pobierany z wypłaty i odprowadzany przez pracodawcę do urzędu skarbowego PAYE	Zarobki miesięczne Salary
Życiorys CV (Curriculum Vitae)	Związek zawodowy Trade Union
Podanie Application	Urlop macierzyński Maternity Leave
Rozmowa kwalifikacyjna Interview	Wynagrodzenie za urlop Holiday pay
Odcinek wypłaty Pay Slip	Zasiłek chorobowy Sick Pay